

א.ד.

פרוטוקול מס. 11/ג'

מישיבת ועדת הכספים

התקיימה ביום ב', ט"ז בכסלו, תשי"ד - 23.11.53 בשעה 10.45

נוכחים: היו"ר י. גורי
א. אלישר
י. בדר
ש. דיין
ק. לוז
א. ציזלינג
ח. רובין
ז. שפר

מוזמנים: פר ארגוב - נציג מס הכנסה

מס שגבי
ד"ר ברוש
מר פרומר

ד"ר קיסרון - משרד המשפטים

ב. אבניאל
ש. בזק
מר ספיבק.

סדר-היום: המשך הדיון על הנושא: שוויון במסים ויעילות במשק המדינה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

אנו ממשיכים את הדיון על שוויון במסים

ויעילות במשק המדינה.

א. ציזלינג:

אני מבקש חומר על גביות מס הכנסה מעצמאיים במחצית שנה זו, כמה נכנס על-חשבון השנה השוטפת וכמה על-חשבון השנה הקודמת. מספרים אלה פורסמו בעתונות, ואני מבקש אישור רשמי להם.

היו"ר י. גורי:

בשעתו הוצאה חוברת אחת, בין שאר הפרסומים הסטטיסטיים לשנת 1949/50, ושם ניתן ניתוח מפורט מאד על משלמי מס ההכנסה לסוגיהם השונים. מאז פניתי מספר פעמים לד"ר ברגמן ואחר-כך למר ארגוב, ושאלתי באיזו מידה מתקדמת הכנת החומר

היו"ר י. גורי:

- אם בצורה שפורסמה בשעתו ואם בצורה יותר משוכללת, ובאמר לי כי מכינים את החומר. בלי חומר זה אין אפשרות להגיע לכלל מסקנות מעמיקות על הסוקיה של מס ההכנסה ועל חלוקת העומס בין סוגי המשלמים השונים. אם יש כבר חומר ואפשר לפרסמו - רצוי להחיש את הפרסום; אם הוא טרם מוכן - רצוי להחיש את הכנתו.

שני הסוגים, העצמאיים והשכירים, מתחלקים לסוגים נוספים. בכלל השכירים ישנם גם עצמאיים שלא הופרדו במידה מספקת מכלל השכירים. האם ההפרדה נעשתה, נעשית או עומדת להיעשות? באופן שנדע ששכיר הוא אדם שאין לו כלי עבודה משלו והוא מקבל שכר ממישהו אחר? גם העצמאיים מתחלקים לסוגים שונים. חברות זה ענין לעצמו, ובין החברות יש סוג שאינן ראויות לשם חברה וכל הלבוש המשפטי הזה לא בא אלא לשם הסוואה. מן הראוי גם להבחין בין חברות ממש לחברות מסוג זה, שנוצרו לשם מטרות מסוימות.

ב. אבניאל: לפני זמן מה הודיע מר אפטר, מנהל המשביר המרכזי, כי המשביר העביר סכום של 300,000 ל"י למס הכנסה. רצוני לדעת: (א) האם המספר הזה אינו מוטעה? (ב) את התאריך בו הועבר הסכום; (ג) האם הסכום הועבר בשביל "המשביר המרכזי" בלבד, או גם עבור "המשביר לצרכן" ועוד מוסדות המסונפים למשביר? (ד) האם העבירו זאת כתשלום של חוב מסוים או על-חשבון?

(2) קראתי לפני זמן מה כי המשביר המרכזי הגדיל את הונו, דומני ב- 2 מיליון ל"י, וגם חילק דינודנדה בסכום זה. האם דבר זה ידוע למשרד מס ההכנסה, והאם גבו מס הכנסה מסכום זה? אם לא - מדוע?

(3) קיים בארץ סקטור של החקלאות הפרטית. הייתי מאד מעונין לדעת מהו הסכום הגלובלי שסקטור זה הכניס למס הכנסה, ולהפריד - אם אפשר - בין ההדרים ושאר הענפים.

(4) הייתי מבקש לדעת מהו מספר המפרנסים בעלי המקצועות החפשיים כמו: רופאים, מהנדסים, עורכי-דין וכדומה, ומה היה סכום מס ההכנסה שנתקבלא מסוגים אלה בשנה, שנתיים ובשלוש השנים האחרונות?

ח. רובין: רצוני לשאול בקשר לתקנות האחרונות שפורסמו, ואשר כתוצאה מהן חייבם בעלי משפחות מבין השכירים לשלם סכומים לא מבוטלים יותר מאשר שילמו עד כה. קראתי הסברים שניתנו בקשר עם התקנות מחוץ לוועדה, ואני סבור שתקנות מסוג זה צריכות היו להגיע לדיון בוועדה. אני רואה את בתקנות האחרונות אחד הדברים החמורים, ואני סבור שיש לתקן זאת.

אשר לרישום הרכוש וההצהרות על הרכוש, רצוני לשאול: מדוע מתחילים ענין זה דוקא עם השכירים? ההתחלה בענין זה לא צריכה היתה להיעשות דוקא בקשר לרכוש השכירים. (מר ארגוב: האם אתה מתנדב לזה?) (א. אלישר: האם לא רצוי שהממשלה תדע את מקורות הרכוש של פקידיה?) איני עומד כאן על הצד החוקי של הענין. אני יכול לקבל משטר כללי שיחייב לתת הצהרות על הרכוש למשרד מס ההכנסה, אבל שיוגשם הדבר לאו דוקא לגבי פועלי בתי-חרושת או פקידי הסוכנות המדינה; יתחיל הענין אצל אלה שיש להם רכוש.

והערה אחרונה בקשר עם שיטת הגשת הדו"ח למשרד. אני סבור כי השלטונות לא צריכים לעמדם על ענין זה, וגם אין להם ענין לקבל את הדו"ח מאת השכירים. קבלת הדו"ח מאת השכירים ברוב המקרים, פירושה זיכוי חשבוננו של העובד ולא הסלת תשלומים נוספים עליו.

התקנות האחרונות בדבר מתן זיכויים נוספים כרוכות בקשיים משרדיים רבים לאזרח המעונין לתכוע את זכותו. יש לעשות זאת באופן יותר אנושי. לא יתכן שאדם לא יכול לקבל את השאלון בלי תעודות מתאימות.

ק. לוז:

רצוני להעיר מספר הערות בקשר עם דברי חברי-הכנסת בז'רנו ואבניאל על המשביר המרכזי. המשביר מחזיר מדי שנה לצרכנים, לקונים שלו, סכומים מסוימים עודפים שהם אינם מבחינת דיווידנדה שמחלקים לבעלי מניות, כי אם סכומים שנשארים מעל לקולוציות, ומחלקים אותם לצרכנים בהתאם לקניותיהם. המשביר המרכזי מחזיר את הסכומים לצרכנים בהתאם לקניותיהם ולא בהתאם למניותיהם. מלבד זאת יש למשביר המרכזי קרנות, אלה הם רווחים, ומהם הוא חייב לשלם מס הכנסה.

י. בדר:

אני סבור שצ'ון זה על הפליות הינו מיותר, כי ההפליות נכנסו קודם-כל לחוקים; כל אורח שיקרא את החוק ימצא את ההפליות בחוק עצמו. ועוד זה עשתה מלאכה נאה ומשוכללת מתוך כוונה ברורה לשחרר חלק אחד של המשק ממש הכנסה.

חבר-הכנסת ציזלינג אמר שהוא בז' לאלה

שיעזו לבדוק את חשבונות מס ההכנסה של חוגים המשרתים יפה את העם. (א. ציזלינג: זו לא ציטטה מדברי) אני לא בז' לחוגים אלה, אני מכבד אותם מאד ומוקיר את זכויותיהם, אבל אם סגולות וזכויות אלה מספיקות כדי לשחרר משהו ממש הכנסה - זה דבר לחוד. אני מכל מקום לא שותף לדעה זו.

ברו"ח של ד"ר בלוך נאמר, כי לפי החוק הקיים, אין הקבוצים חייבים בתשלום מס הכנסה, והקבוצים עצמם עשו דבר שאין לו תקדים: הם דרשו לוותר על כמה מן ההקלות, וויתרו עליהן; הם משלמים מס הכנסה בהתנדבות. ד"ר בלוך חושב שמצב זה אינו משיע-רצון. אמנם יש קבוצים חדשים החיים בקשי, אבל יש לעומתם משקים ותיקים שרמת-החיים בהם גבוהה, והם יכולים לשלם את המס. כל זאת כתב ד"ר בלוך, איש דריקלי, סוציאליסט ומתקדם. בשביל דו"ח זה אינו הפתעה, ידעתי דברים אלה קודם לכן. אני סבור שאם משהו רוצה להסיר את ההפליות, הוא מוכרח להסירא קודם מהחוקים את כל היוצאים מן הכלל, אשר גרמו לשחרר זה בכוונה תחילה.

לשם שווי-משקל רצוני לציין שגם דרשתי -

וזאת דרש גם חבר-הכנסת ציזלינג - את ביטול כל השחרורים ממש ההכנסה הכלולים בחוק בשמות אאאא שונים כמו הוצאות כלליות, דמי ייצוג וכדומה. דרשתי זאת אפילו בנוגע לשכר חברי-הכנסת, והבאתי זאת כהסתייגות למליאה. הסתייגותי לא נתקבלה, כי הרוב בכנסת חשב אחרת. אני סבור שזו הפליה, ויש להסירה.

קואופרטיבים - נוסף לפריבילגיות שהוענקו

לחקלאות, שאולי יש יסוד להן - למרות שהייתי מעויף כי עזרה לא תינתן בצורה של שחרורים מסוימים אלא על-ידי עזרה ישירה של המדינה - ניתנו פריבילגיות לתעשייה ולמסחר, בתנאי שתעשייה זו תימצא בידיים מסוימות, והוא הדין בנוגע למסחר. אני חוזר ומדגיש, שזה אינו ענין של הפרקטיקה, אלא הוא כתוב בפירוש בחוק. (ק. לוז: אתה מדבר על קואופרטיבים בקבוצים?) בחוק מס רכוש ניתנו פריבילגיות גם לקואופרטיבים שאינם בקבוצים.

מס ההכנסה משכירים, לפי החישובים שנעשים

לאחרונה על שכר נטו, נהפך מבחינה כלכלית למס תעסוקה על המפעל ולא למס הכנסה. בקואופרטיבים בהם העובד הוא גם חבר, כבר מזמן אין אדם חושב מהו שכרו ברוטו וגם לא קובעים לו שכר ברוטו. קובעים לו שכר נקי, ואחר-כך עושים אאא חישוב איזה משכורת יש לתת לו כדי שיקבל את הסכום הנקי. זוהי המגמה כיום במדינה, ולכן גם כל הרעש סביב הפרדה במס הכנסה של שכירים ועצמאיים הוא קצת מוגזם.

א.ד.

י. בדרי:

אני מצדד בדרישה שתהיה סטטיסטיקה של המשלמים לפי תגים, ויש לערוך סטטיסטיקה זו אפילו אם זה יעלה בכסף. הדבר יוסיף למורל ולאורירה של משלמי המס - וזה ישתלם. אין זה אותו דבר אם שומרים בסוד את סכום מס ההכנסה של רופא פלוני, או את הכנסתה של חברת החשמל. אני סבור שיש סוג מסוים של מפעלים, אשר בגלל גודלם והיקפם או בגלל אופיים הציבורי, יש לפרסם את סכומי מס ההכנסה שלהם. חבר-הכנסת ציזלינג הציע לפרסם את שמות כל משלמי המס עם הסכומים. פירוש הצעה זו שלא יהיה פרסום כלל - כך אני מרשה לעצמי להבין את הצעתו - היות ומשרד מס ההכנסה לא יוכל לעמוד בכך.

עד כמה שידוע לי קיימת מדיניות מסוימת בנוגע לביקורת פנקסים במפעלים מסוימים. הייתי רוצה לדעת איך אתם מקבלים את המאזן של "סולל בונה", "המשביר המרכזי" או של "תנובה" - כיצד אתם בודקים זאת? האם נכון הדבר שהם מעבירים כל הזמן סכומים וחשבוניות מסנה לשנה ומשלמים על-חשבוני מבלי לעשות חשבון סופי? מה האמת שבדבר? פבורני כי תעשו שירות רב למדינה אם תגידו אמת זו, ותהיה אשר תהיה.

מפרעות - כאשר החלטנו על מפרעות בנוגע

לעצמאיים לא היה זה דבר פשוט כל עיקר. האם נכון הדבר שהמפרעות כיום לעומת אשתקד מגיעות כבר ל-150%? דבר זה היה מתקבל על הדעת בתקופה של אינפלציה, כאשר ההנחה היא שאם הכנסת פלוני בשנת 1952/53 היא של 100%, בוודאי בשנת 1953/54 היא תהיה יותר גדולה. עלינו לזכור כי התנאים של אינפלציה חלפו.

דבר יותר חמור עשיתם בקשר לעובדים. אנו אישרנו 80%, ואילו אתם החלטתם לגבות מעובדים, בתור מפרעה בכל חדש, חלק ה-12 של אותו המס שיהיו חייבים לשלם לפי אותה הצעה של תיקון חוק מס הכנסה שנערכה באגף מס הכנסה, בטרם אושרה בתור הצעה אפילו על-ידי הממשלה וטרם הגיעה לכנסת - ולא ידוע אם הכנסת תקבל אותה.

ועדת הכספים החליטה על 80%, וזה הופיע בתקנות; המדובר הוא על צו סופי שאינו טעון אישור הממשלה

מר ארגוב:

או הכנסת.

י. בדרי:

אני סבור שהיסוד הנכון לגביית מפרעות מהעובד הוא החלק ה-12 של מס ההכנסה שעליו לשלם לפי החוק הקיים של מס ההכנסה. אני טוען שהפעם בתקנות קבעו סבלה שלא בהתאם לחוק הקיים, אלא לפי הצעה מסוימת אחרת. בזה אני רואה דבר ציבורי ופוליטי חמור. להשתמש בסמכות הפורמלית כדי לתבוע מפרעות מעובדים, ובדרך זו להפעיל הצעת חוק חדשה, זה דבר חמור שאינו יכול להוסיף יחס כבוד של הציבור כלפי מס ההכנסה.

מס ההכנסה אצלנו אינו מס קל, והוא אינו קל מפני שסולם שלו הוא מאד תלול. לכן כל אותם היוצאים-מן-הכלל והפריבילגיון המיוחדות של זלכויים ושחרורים מהמס באופן חלקי או כללי הנמצאים בחוק, הם עוד יותר חמורים. ההפליה במסים אינה מוגבלת רק למס הכנסה, היא חלק של השיטה. אני מציע לכן:

(1) לפרסם מספרים כלליים לפי מקומות ולפי מקצועות, בפירוט האפשרי ביותר;

(2) לקבוע קטגוריות מסוימות שלגביהן יש צורך לפרסם מספרים. קודם כל יש לדעת לפרסם את המספרים בנוגע לחברות שמניותיהן נמצאות בידי הציבור. הוא הדין בנוגע לאותם מפעלים אשר בצורה זו או אחרת, נהגים מתמיכה ציבורית - ואני כולל בהגדרה זו גם את הקבוצים. אני סבור שיש לעשות מאמץ גם בנוגע לעצמאיים, ולהשתמש בסמכות שיש למס ההכנסה בנוגע להטלת חובת ניהול חשבונות על בעלי חנויות קטנות, חנויות מכולת וכיוצא באלה.

בסיכום רצוני לומר שאיני כל-כך אופטימי בנוגע לתוצאות הדיון שלנו, היות וההפליות מושרשות בשיטת המשרד במדינה.

א.ד.

היו"ר י. גורי:

בניגוד לאלדעה שהובעה על-ידי חבר-הכנסת
ציזלינג, אני בעד פרטם הרשימות של הקבוצים,
ויותר מזה - לו אפשר היה לפרטם רשימות של כלל המשלמים, לא היה איכפת
לי אם בראש וראשונה היו מפרטמים את מטפרי הקבוצים. אני מעוניין בזה.
אחת מן השתיים: אם החוק הוא כזה שהוא משחרר את הקבוצים - ואת החוק
קבעה הכנסת ולא נציב מס ההכנסה - הרי אם מישהו חושב שהחוק אינו טוב,
יצוץ לתקנו. אם לא נוהגים כחוק כלפי הקבוצים - אני אהיה האחרון
שאתמוך בשיטה כזו של שחרורים שפוטרת את הקבוצים מהמס.

מסביב לענין זה נוצרה אווירה בלתי-בריא
ורחוקה, ויש לסלקה. אני כופר בקדושת הסודיות - זה מוסר של המשטר
הקפיטליסטי אשר מטפח מוסר זה; אני שולל משטר זה ואיני מקדש את אשר
הוא מקדש. שיטה של סודיות היא מקור לזיופים, לשקר ולדברים בלתי
מוסריים, ואני פוסל אותה. לו היה זה ביכולתי, הייתי מפרטם כל דבר -
גרוע ביותר וסר ביותר, שלכאורה נראה כי יביא נזק - אבל זה מבריא
את המדינה. זו השיטה הבריא ביותר של חיים ציבוריים.

מנקודת-מבט זו, אני חושב שאנו צריכים
להיות הראשונים - אלה שיודעים את צורת החיים הקבוציים - שנתבע פרטם
מלא. אני רק מתפלא כי כאשר מדברים על השתמטות מס הכנסה, דוחקים
לקרן זווית השתמטויות אחרות ומבליטים דוקא זאת. אם חטאי הקבוצים
הם כשני, כשלג ילבינו לעומת חטאיהם של אחרים.

בסיכום דברי רצוני לומר, שוועדת הכספים
צריכה לתבוע - אם זה בהתאם לחוק, היות ובחוק נאמר "שר האוצר רשאי
לפרטם" - כי השר יפרטם רשימות לפי סוגים, ויתחיל בקבוצים. אם זו
תהיה אחת התוצאות של הדיון - הרי שהיה זה דיון מועיל.

א. אלישר:

ככל שהרחבנו את הבירור, התרחקנו מהנושא,
ונושא סדר-היום הוא: שוויון בשיטת המסים.
נדמה לי שזו הפעם הראשונה שכולנו בחדר זה בדעה אחת, כולנו סבורים
שיש צורך בשוויון וכולנו מתנגדים לשיטה של איפה ואיפה. החוק כפי
שהוא קיים היום, קובע באופן שיטתי סוגים מיוחדים של בעלי פריבילגיות.
פריבילגיות בחוק הן אסון למדינה. אם אתה רוצה לתת למישהו פריבילגיה -
פן לו סובסידיה, אבל אל תיצור הפליה. לדעתי הנטייה צריכה להיות להעניק
שוויון גמור לכל משלמי המסים.

הופתעתי לשמוע מד"ר בדר - ושאלה זו דורשת
תשובה - כי יש חברות אשר יחד חולשות על 80% מכלכלת הארץ, והן אינן
מגישות את הדו"ח בזמן הקבוע, בהתאם לחוק. אינני מקבל את הנחתו של
חבר-הכנסת לוז בנוגע לאחת החברות הללו, בנוגע ל"משביר המרכזי". הוא
צדק אולי בדבריו מבחינת החוק, אבל לא מבחינת תהגיון. בזמנך המנדט
היה ל"משביר המרכזי" 12% - 10% מה יבוא, ואילו עתה - בענפים שהוא
עוסק - הוא מגיע ל-70% של היבוא הישראלי. מה הם 2 מיליון הלירות
שהוא חילק, האם זה לא רווח?

היו"ר י. גורי:

יסודות הקואופרציה הצרכנית הם שלושה:
הקפדה על טיב הסחורה, מסקלה ומחירה.
איני יודע אם הקואופרציה הצרכנית עומדת במבחן זה - אבל זהו החוק.
במידה שאתה מסמיט יסוד אחד, את המחיר, אתה פוגע בעקרונות הקואופרציה
הצרכנית.

א. אלישר:

המשביר המרכזי אינו מביא רק עבור חבריו,
הוא מוכר סחורתו לשאר האזרחים - וזה כבר
לא קואופרטיב. למספר חברים דואגים להורדת מחיר התוצרת - על-חשבון
מי? המשביר מקבל את הרווח מכל אזרחי המדינה.

א.ד.

א. אלישר:

אני תומך בכל הדרישות שנשמעו כאן, שיש לפרסם את-הרשימות לפי מקומות ולפי סוגים. אני מצטרף לדעה שיש לפרסם את הדברים לפי מקצועות ולפי מקומות, קודם-כל לפי מקומות ובתוך כל מקום לפי מקצועות.

בתקנות נאמר: עלתה המסכורת על 400 ל"י - ינוכה המס בהתאם למה שייקבע על-ידי פקיד השומא. מה הדיסקרציה הזו לפקיד השומא? אני רואה בכך פגם רציני, שהורס את יסודות החוק והשוויון.

בתקנות יש הוראות חדשות על מילוי שאלונים וטפסים - האם אתם מאמינים שיימצא איזה פרט שימלא טפסים אלה בסדר, באמונה? הרי הוא לא יכול להספיק לעשות כל זאת.

לבטוף, הייתי מבקש לקבל פרטים מלאים, איך מתפתחת גביית מס ההכנסה אצל המיעוטים.

ק. לונז:
אני מצטער שחברי הוועדה שדיברו כאן על הפליות בחוק, לא פירטו מה הן הפליות, על-מנת שהדברים יתבהרו. רצוני לגעת בשתי הפליות שישנן בחוק לטובת הקבוצים, ולהסבירן.

הפליה אחת ישנה בסעיף 23 של החוק, והיא משותפת לכל הסקטור החקלאי. מן הזכות שמעניק סעיף 23 נהנים גם הקבוצים, אף על פי שלדעתי חלק לא קטן מחברי הקבוצים עוסק במשק בית בדיוק כמו כל עקרה בית במשפחה פרטית. זה סעיף שאינו אופייני לקבוצים. אם יבטלו סעיף זה, יעלה סכום המס שהקבוצים חייבים בו. אני אעמוד בתוקף על סעיף זה כל זמן שהוא יהיה קיים לגבי החקלאות כולה.

ביטוח - בחוק יש סעיף מפורש האומר, כי לענין חישוב המס ארואים יחידת משק כאילו שילמה במשך השנה סכומים לביטוח חיים, עד סכום של 200 ל"י. זוהי הנחה גדולה מאד למשק הקבוצי, אבל זו הנחה לא רק לו אלא לכל אלה שמבטחים את חייהם. קבוץ מבטח ביטוח מלא את חבריו, וזה עולה לו בכסף. אני סבור שכאן יש פריבילגיה לבעלי יכולת כי לחלק המכריע של הפועלים השכירים אין אפשרות לבטח את חייו - אבל גם חלק גדול של השכירים נהנה מזה. אני מסכים לביטול סעיף של ביטוח חיים בדרך-כלל, ואז כמובן גם הקבוצים לא ייהנו ממנו. כל עוד יעמוד סעיף זה בחוק, יעמדו גם הקבוצים בכל תוקף על זה, כי זו המציאות של חייהם, שיש בה ביטוח מלא ומקיף שאין כדוגמתו.

היו"ר י. גורי:
אילו נמצאה אפשרות שקופת המדינה, או שחלק מאזרחי המדינה היו מתכנים לגרוע מעצמם מה שחברי קבוצים גורעים מעצמם כדי לבטח את חייהם - היה זה ביטוח לאומי מלא.

ק. לונז:
קיימת סוגיה אחת, שד"ר בלוף נוגע בה, והיא הערכת השירותים שהמשק הקבוצי מושיט לחבריו. לדוגמה - בקבוצים עכשיו יש הצגת סרט מדי שבוע. זה שירות שהמשק מושיט לחבריו ונהנים ממנו כל תושבי הקבוץ. אפשר להגיד שלהכנסת הקבוץ יש להוסיף את ההכנסה מהסרט, בהתאם למספר הצופים ומחיר הכרטיסים, ואז תגדל ההכנסה, ואתה המס. אלא מאי? מה זה קולנוע בעיר? שם יש בנין, קופאים, סדרנים, פקידים ובעל קולנוע המקבל רווחים, וכל אלה משלמים מס הכנסה. בקבוץ אין אפילו בנין קולנוע, בקיץ מציגים על הדשא ובחורף מצטופפים בחדר האוכל, אין קופאים, אין בעל קולנוע. יש צורך רק בשני דברים: לרכוש מכונת קולנוע, ומדי שבוע לקבל סרט ולשלם עבורו סכום פעוט. איך צורך במכונאי, כי אין המכונאים של המשק יש תור. אי-אפשר לקבל את ההנחה של ד"ר בלוף, כי בקבוץ כל סדר החיים הוא אחר. ואני יכול להמשיך ולהביא לכם דוגמאות לכך לאין ספור.

ק. לוז:

פה מדברים על שוויון במסים ובמעמסה. יש מצד שני מסים כבדים שהקבוץ נושא אותם, שאינם בגדר מסי המדינה, אבל הוא רואה חובה לעצמו לשאת בהם. יתכן ואילמלא מסים אלה היו הקבוצים הוותיקים מתעשרים.

ארגוני הקבוצים כמו הקבוץ המאוחד או איחוד הקבוצים והקבוצות מטיילים על כל קבוץ וקבוץ לשלוח 6% מהחברים להדרכה בהתיישבות החדשה ולחינוך נוער, ו- 3% לנח"ל. משק דגניה, למשל, חייב לתת 15 איש לשירות התנועה ללא תמורה. אנשים אלה מדריכים במשקים צעירים ואינם מקבלים עבור כך אף פרוטה טאת הסוכנות. הם עובדים בתנועות נוער בארץ ובחוץ-לארץ ללא כל תמורה.

נוסף לכך יש מסים כספיים. בכל תנועה יש קרנות שמצטרפות ממסים של משקים. המסים מדורגים מאד: משק ותיק משלם הרבה, ואינו נהנה מהקרן, המשקים הצעירים הם שנהצים סכך.

על הקבוצים נופלת מעמסה גדולה - וזה חל גם על המושבים - ענין השמירה. בקבוץ ובמושב שומרים 20-10 אנשים ללילה - האם אפשר לדבר כך על שוויון במעמסה? צריך היה לחוקק חוק שישווה את המעסה הזו, כי שום קרן ממלכתית לא מכסה זאת. האם הקבוצים שומרים רק על עצמם? אני מציע לחוקק חוק שיטיל גם שמירה על כל הישוב.

היו"ר י. גורי: חבר-הכנסת לוז השמיט גורם אחד. יש חוק קבוע שהסטרקטורה של הקבוץ היא כזו, שמחלקים את המס על יחידות. חלק גדול מהקבוצים פטור ממש שהכנסתו קטנה; חלק גדול צריך לשלם מס קטן, אבל זה חל גם על כל האזרחים.

א. ציזלינג: איני מסכים להפיכת הדיון לדיון על קבוצה אחת בלבד, תוך מגמה להסורת על אלה שצברו רווחים גדולים. אני מבקש לקבל ממשרד נציג מס ההכנסה את החומר שביקשתי. אני מבקש שהיו"ר יקבל מספרים רשמיים על חלוקת ההכנסה הלאומית בין הסקטור החקלאי, קבוצים ולא קבוצים, ושמשפרים אלה יהיו מונחים על שולחננו בשעה שנדון בשאלה זו.

היו"ר י. גורי: חבר-הכנסת אבניאל ביקשני למסור לו את הדו"ח של ד"ר בלוך. אני כשלעצמי איני רואה סיבה מדוע דו"ח זה לא יעמוד לרשותו של ד"ר אבניאל, אבל לנו הודיעו שהדו"ח סודי בהחלט, ולכן אני שואל את דעת חברי הוועדה על כך.

ח. רובין: אני מבין שהאוצר מסר לוועדת הכספים את הדו"ח לצורך דיוניה. הוועדה בדיוניה חפשית לעשות סידורים פנימיים לפי הבנתה, ומזה נובע שחומר סודי המגיע אליה לצורך הדיון היא רשאית לתת לאלה הזקוקים לכך.

היו"ר י. גורי: ההנמקה של חבר-הכנסת רובין אינה מבטלת את הצד הפורמלי, ואני מכל מקום אפנה לשר האוצר. (ח. רובין: אני עומד על הצעתו). אם כן, אעמיד להצבעה את שתי ההצעות הבאות: (1) שהוועדה יכולה להחליט בעצמה למס לתת את הדו"ח; (2) להעביר את הבקשה לשר האוצר תוך הבעת דעה חיובית.

י. בדר: אני מציע כי נפנה לשר האוצר בנדון, ואת ההחלטה נקבל אחר-כך.

א.ד.

ח. רובין:
היושב-ראש אינו יכול להעמיד להצבעה את השאלה, מכל מקום לא לפני דיון בוועדת הכנסת. לדעתי זהו מקרה ראשון בכל תולדות הכנסת הראשונה והשניה, שוועדה פונה לקבלת הכשר מצד הממשלה במה שנוגע לסידוריה הפנימיים.

י. בדר:
אני מציע כי מר גורי יפנה לשר האוצר, זה לא יהווה תקדים כי באותו הזמן נפנה לוועדת הכנסת.

ה. ח. ל. ט:
חבר-הכנסת גורי יפנה לשר האוצר בבקשה לספק את הדו"ח של ד"ר בלוך לחבר-הכנסת אבניאל. בעת ובעונה אחת תעביר הוועדה את השאלה לוועדת הכנסת, שתקבע את הנוהג בנוגע לעתיד.

הישיבה ננעלה בשעה 13.45